

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГЕОГРАФІЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО І ТУРИЗМ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок _____ 6.040104 - Географія _____
(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____
(шифр і назва спеціальності (тей))

факультет _____ геології, географії, рекреації і туризму _____
(назва факультету)

2015 / 2016 навчальний рік

Програму обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму

“ _____ ” _____ 20__ року, протокол №__

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: ст. викл. Родненко Катерина Вячеславівна

Програму схвалено на засіданні кафедри фізичної географії та картографії

Протокол від “27” серпня 2015 року № 1

Завідувач кафедри _____

_____ (підпис)

(Пересадько В.А.)
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму _____
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “ _____ ” _____ 20__ року №__

Голова методичної комісії_ФГГРТ _____

_____ Жемеров О.О. _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Географічне краєзнавство і туризм” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра географії

напряму географія

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методи і принципи організації та проведення краєзнавчо-туристичної роботи.

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

1. Географічне краєзнавство
2. Методика організації краєзнавчо-туристичної роботи

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення з основним змістом і методами географічного краєзнавства і туризму.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є навчити студентів принципам організації та проведення краєзнавчо-туристичної роботи.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

Знати:

- сутність, значення, функції, форми організації та змісту туристично-краєзнавчої роботи;
- регіональні особливості краєзнавчо-туристичних ресурсів України;
- керівні документи з питань краєзнавчо-дослідницької роботи з учнівською молоддю;
- класифікаційні нормативи з краєзнавства та туризму;
- особливості планування та структури керування краєзнавчою роботою;
- облік краєзнавчо-дослідницької роботи в школі;
- принципи організації та роботи факультативних занять з краєзнавства, гуртків, шкільного музею;
- принципи організації та проведення масових краєзнавчо-дослідницьких заходів,
- зміст, методики та техніки проведення екскурсій, краєзнавчих спостережень, краєзнавчо-дослідницьких експедицій.

Вміти:

- розробляти програми краєзнавчих досліджень території;
- планувати краєзнавчо-дослідницьку роботу в навчальних закладах різного типу;
- укладати навчальні плани і програми краєзнавчо-дослідницької роботи школи, гуртків;
- здійснювати облік краєзнавчо-дослідницької роботи в школі, роботи гуртка, шкільного музею;
- організовувати теоретичні та практичні заняття з географічного краєзнавства та туризму;
- оформлювати необхідну документацію краєзнавчо-туристичних заходів;
- проводити тематичний зліт, краєзнавчу конференцію, краєзнавчо-туристичні виставки, туристичні змагання;
- організовувати роботу шкільного музею, проводити краєзнавчі спостереження відповідно до місцевих умов, краєзнавчо-дослідницькі експедиції.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Галузь знань (предметна область), напрям, спеціальність, рівень вищої освіти / освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 2	Галузь знань <i>0401 природничі науки</i>	<i>За вибором студента</i>	
Модулів – 2	Напрямок <i>6.040104 Географія</i>	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – 0	Спеціальність (професійне спрямування): <i>географ, викладач географії</i>	1-й	1-й
Загальна кількість годин - 72	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>бакалавр</i>	Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 2		5-й	7, 8-й
		Лекції	
		18 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	2 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		36 год.	100 год.
		ІНДЗ: -	
		Вид контролю: <i>залік</i>	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 50 : 50

для заочної форми навчання – 7 : 93

2. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. ГЕОГРАФІЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО

Тема 1. Суть, значення, завдання географічного краєзнавства і туризму.

Краєзнавство: сутність, значення, функції, напрямки. Історія становлення і розвитку краєзнавства в Україні. Поняття «туризм». Класифікація туризму, принципи класифікації. Географічне краєзнавство і туризм та міжпредметні зв'язки географії.

Шкільне, суспільне та державне краєзнавство. Туризм у шкільній освіті і вихованні. Краєзнавчий підхід у викладанні географії. Зв'язок краєзнавчо-туристичної роботи з навчанням та вихованням. Методи краєзнавчих досліджень. Використання краєзнавчих матеріалів на уроках географії. Краєзнавче вивчення своєї місцевості. Програма краєзнавчих досліджень території.

Тема 2. Краєзнавчо-туристичні ресурси України.

Природні краєзнавчо-туристичні ресурси. Історико-культурні краєзнавчо-туристичні ресурси. Інфраструктурні краєзнавчо-туристичні ресурси. Забезпеченість краєзнавчо-туристичними ресурсами. Музеї як об'єкти краєзнавчо-туристичної діяльності. Краєзнавчий музей.

Розділ 2. МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИЧНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Місце краєзнавства і туризму в системі шкільної освіти України.

Шкільний туризм: сутність, значення, функції. Форми організації та зміст краєзнавчо-туристичної роботи в школі. Планування краєзнавчо-туристичної роботи. Туристично-краєзнавчий цикл.

Сутність і значення позакласної краєзнавчо-туристичної роботи. Методика роботи краєзнавчого гуртка. Організація факультативних занять з краєзнавства. Туристична картографія як основний методологічний засіб туристичного краєзнавства.

Тема 2. Форми туристично-краєзнавчої роботи.

Краєзнавчі екскурсії: зміст, значення, методика організації. Зміст і методика краєзнавчих спостережень. Основні групи спостережень та їх зв'язок з сезонністю. Масові краєзнавчо-дослідницькі заходи: цілі, форми проведення, характеристика.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Розділ 1. Географічне краєзнавство													
Тема 1. Суть, значення, завдання географічного краєзнавства і туризму	20	4	6			10	29	2	1				26
Тема 2. Краєзнавчо-туристичні ресурси України	22	4	6			12	28	2					26
Разом за розділом 1	42	8	12			22	57	4	1				52
Розділ 2. Методика організації краєзнавчо-туристичної роботи													
Тема 1. Місце краєзнавства і туризму в системі шкільної освіти України	14	4	4			6	25	1					24
Тема 2. Форми туристично-краєзнавчої роботи	16	6	2			8	26	1	1				24
Разом за розділом 2	30	10	6			14	51	2	1				48
Усього годин	72	18	18			36	108	6	2				100

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1.	Розвиток географічного краєзнавства. Історія розвитку туризму.	2	1
2.	Класифікація туризму, принципи класифікації	2	-
3.	Розробка програми краєзнавчих досліджень території	2	-
4.	Природні краєзнавчо-туристичні ресурси України	2	-
5.	Історико-культурні та інфраструктурні краєзнавчо-туристичні ресурси України	4	-
6.	Види краєзнавчо-туристичної діяльності по областях	2	1
7.	Планування краєзнавчо-туристичної роботи	2	-
8.	Розробка маршруту та змісту екскурсії	2	-
	Разом	18	2

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Форма контролю
		денне	заочне	
1	Туристичне краєзнавство України: об'єкт, предмет, основні завдання та теоретико-методологічні засади.	3	10	
2	Управління туристсько-краєзнавчою роботою у загальноосвітніх навчальних закладах. План краєзнавчо-дослідницької роботи, як частина загальношкільного плану навчально-виховної роботи.	3	8	
3	Туризм у шкільній освіті і вихованні.	3	10	
4	Використання краєзнавчого матеріалу в курсах шкільної географії.	3	8	
5	Структура керування краєзнавчо-туристичної роботою школи. Керівні документи з питань краєзнавчо-дослідної роботи з учнівською молоддю.	3	8	
6	Краєзнавчі основи вивчення факультативних курсів.	3	8	
7	Природні краєзнавчо-туристичні ресурси України.	3	8	
8	Техніка проведення краєзнавчих спостережень: складання описів, збір зразків, фотографування, замальовки, складання схем ділянок маршруту, нанесення відсутніх подробиць і виправлень на карту.	3	8	
9	Методи дослідження і дослідницька робота під час екскурсій та походів.	3	8	
10	Основні напрямки експедиції. Експедиційні завдання державних, суспільних і наукових організацій.	3	8	
11	Туристична картографія як основний методологічний засіб туристичного краєзнавства.	3	8	
12	Положення про музей, шкільний краєзнавчий музей. Створення тематико-експозиційного плану шкільного музею. Зв'язок з державними музеями.	3	8	
	Разом	36	100	

6. Методи навчання

До основних методів навчання належать: лекції, практичні роботи та самостійна робота студентів згідно програми курсу.

7. Методи контролю

До методів контролю належать: здача практичних робіт; тестовий контроль.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Залік

Поточне тестування та самостійна робота				Сума
Розділ 1		Розділ 2		
Т 1.	Т 2	Т 1	Т 2	100
		25	25	

Т 1.1. ... Т 2.2 – теми розділів

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендоване методичне забезпечення

Базова література

1. Корнеєв О. В. Методика шкільного географічного краєзнавства / О. В. Корнеєв. – Харків. : Вид. група «Основа», 2007. – 144 с.
2. Костриця М. Ю. Шкільна краєзнавчо-туристична робота. / М. Ю. Костриця, В. В. Обозний. – К. : Вища школа, 1995.
3. Костриця М. Ю. Українське географічне краєзнавство: історія, методологія, постаті, практика / М. Ю. Костриця. – Житомир : Косенко, 2006. – 444 с.
4. Крачило М. П. Краєзнавство і туризм : навч. посібник / М. П. Крачило. – К. : Вища школа, 1994. – 191 с.
1. Петранівський В. Л. Туристичне краєзнавство : навч. посіб. / В. Л. Петранівський, М. Й. Рутинський; за заг. ред. проф. Ф. Д. Заставного. – К. : Знання, 2006. – 575 с.
2. Тронько П. Т. Краєзнавство України / П. Т. Тронько. – К. : Інститут історії України НАН України, 2003. – 126 с.

Допоміжна література

3. Жванко Л. М. Краєзнавство: конспект лекцій (для студентів усіх курсів денної і заочної форм навчання напрямів підготовки) / Л. М. Жванко. – Харків : ХНАМГ, 2010. – 163 с.
4. Жупанський Я. І. Роль і місце географічного краєзнавства у структурі національного краєзнавства / Я. І. Жупанський, В. П. Круль. // Географічне краєзнавство: сучасний стан і перспективи. – Житомир: Льонок, 1992. – С. 4.
5. Костриця М. Ю. Географічне краєзнавство України: теоретико-методологічні засади, історія, практика : автореф. дис. ... доктора геогр. наук : спец. 11.00.13 «Історія географії» / Михайло Юрійович Костриця. – К., 2007. – 25 с.
6. Костриця М. Ю. Українське географічне краєзнавство: актуальні питання теорії і методології / М. Ю. Костриця // Наук. зап. Вінницького державного

педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Географія. - Вінниця, 2005. – Вип. 8. – С. 151–155.

7. Костриця М. Ю. Українське географічне краєзнавство: історія, методологія, перспективи концептуального синтезу. / М. Ю. Костриця. – Житомир: Косенко, 2006. – 444 с.

8. Тронько П. Т. Історичне краєзнавство в Українській РСР / П. Т. Тронько, В. О. Горбик, О. І. Лугова – К. : Наукова думка, 1989. – 240 с.

9. Уривалкін О. М. Історичне краєзнавство : навч. посібник для студентів / О. М. Уривалкін – Ніжин, 2002. – 157 с.

10. Шищенко П. Г. Географічне краєзнавство: зміст, понятійно-термінологічний апарат, місце в географічній освіті / П. Г. Шищенко // Історія української географії. – 2001. – № 4. – С. 7.

Інформаційні ресурси

1. Фонди Центральної наукової бібліотеки ХНУ ім. В.Н.Каразіна.
2. Фонд бібліотеки кафедри фізичної географії та картографії.
3. Мережа Інтернет.